

Enterotoksemiye Karşı Hayvanlarınızı Aşılatınız.

SAMSUN İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

<http://samsun.tarimorman.gov.tr>

E-Posta : samsun@tarimorman.gov.tr

Kılıçdede Mah. Abdülhakhamit Cad. No:5 55060 İlkadım/SAMSUN

Telefon : 0362 2313700 (3 Hat) Faks : 0362 2332163

ENTEROTOKSEMİ

Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği
Şube Müdürlüğü

No: V/6
2018

SAMSUN
İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

ENTEROTOKSEMİ

Enterotoksemi, *Clostridium perfringens* isimli bakterilerin toksinleriyle (çıkardıkları zehirli salgı) oluşan, koyun ve sığırlarda görülen, çok hızlı seyreden ve öldürücü karakterde bir hastalık grubudur. Dünyanın her yerinde görülüp, koyun, kuzu ve genç buzağılarda önemli kayıplara yol açmaktadır. Toksin tiplerine göre A, B, C, D, E ve F olmak üzere 6 tipi bulunmaktadır.

Clostridium perfringens, doğada yaygın olarak bulunan oksijensiz ortamda yaşayan bir bakteridir. Sağlıklı hayvanların bağırsaklarında her zaman hastalık yapmayacak düzeyde bulunmaktadır.

Bu bakteriler sağlıklı hayvanların bağırsaklarında her zaman bulunur. Normal koşullarda hastalık oluşturmazlar. Barsak hareketlerinin azalmasına neden olan durumlarda süratle çoğalır ve toksin çıkarırlar. Hayvanların besi durumlarının iyi olması, fazla süt verme, proteince zengin yemler, ani yem değişikliği, kötü bakım besleme, üşütme ve tarla ürünlerinin tarladan kaldırılmasından sonra, hayvanların tahıl tarlalarına sürülmesi gibi faktörler, hastalığın hazırlayıcı sebeplerini oluşturur.

Fazla miktarda hazır yemlerin verilmesi ve ani yem değişikliği durumlarında, iskembenin bakteri yapısı hemen bu değişikliğe ayak uyduramaz, çok miktardaki yem veya sindirime uğramış yemler ince bağırsaklara geçer ve buralarda mikroplar üreyerek toksinleri oluştururlar. Ortaya çıkan toksinler bağırsakların yapısını bozar. Damar içyapısında, akciğer, kalp, böbrek ve beyin-

değişikliklere neden olur. Beyindeki bozulma su toplanması ve küçük kanamalarla hayvanın kısa zamanda ölmesine yol açar.

Koyunlarda hastalık en çok 3-8 haftalık kuzularında, özellikle besi

durumları iyi ve 6 aylıktan bir yaşına kadar olanlarda görülür. Yaşlı koyunlar arasında hastalık genellikle ilkbahar-yaz aylarında fazla oranda, sonbahar aylarında daha az görülmektedir. Hastalık kısa bir kuluçka döneminden sonra ölümle sonuçlanır. Çok hızlı seyreden hastalıkta kuzular, hiçbir klinik belirti göstermeden ölü olarak bulunur. Bazıları birden başlayan dönme, sıçrama vb. gibi sinirsel belirtiler gösterir. Hayvan yere düşer, çırpınır ve 1-2 dakika içinde ölür. Bazı hayvanlarda durgunluk, kaslarda kasılmalar gözlenir, yere düşerler, ayaklarıyla karınlarına vururlar. Bazı olaylarda ise sadece ishal dikkati çeker. İshalin meydana geldiği durumlarda iyileşme görülebilir. Hafif olaylarda ölüm daha uzun sürelerde meydana gelir, böyle koyunlarda beden ısısı yükselir.

Hastalık keçilerde çok hızlı, normal ve yavaş seyreder. İshal ilk ve en çok görülen belirtidir 2-3 gün sürer. Normal

seyirde beden ısısında yükselme görülür. Şiddetli sancı, ishal ve 4-36 saat içinde ölüm meydana gelir. Yavaş seyirli durumlarda hastalık birkaç hafta devam eder. Hayvanda iştahsızlık ve değişken özellikte bir ishal görülür.

Hastalık buzağılarda da koyunlarda olduğu gibi hızlı seyreder. Ateş yükselir, hayvanlarda böğürme, şuursuzluk ve kasılmalar görülür. Kasılmalar ölüncüye kadar devam eder. Yavaş seyirli vakalarda hayvan sakin durur, diş gıcırdatması, körlük vardır. Bu durum 2-3 gün devam eder ve iyileşme görülebilir.

Hastalık hızlı seyrettiğinden, belirtilerin ortaya çıkmasına fırsat kalmadan ölümlerin görülmesi, enterotoksemiden kuşku uyandırır. Yakın zamanda yapılan yem değişiklikleri, fakir otlu meradan bol otlu meraya geçiş olup olmadığı, kanlı ve kansız ishalin bulunup bulunmadığının öğrenilmesi ve en besili hayvanların sağlıklı görünürken aniden ölmeleri hastalığı tanımada yardımcı olur. Aşılama ile hayvanlar hastalıktan korunmaya çalışılır. Ülkemizde aşılar 21 gün ara ile iki kez yapılmaktadır.